

ŠIAULIŲ JULIAUS JANONIO GIMNAZIJA KORUPCIJAI ATSPARIOS APLINKOS KŪRIMAS GIMNAZIJOJE

2025 m. spalio mėn. organizuotos apklausos analizė

2025 m. spalio mėn. organizuotoje korupcijai atsparios aplinkos kūrimo gimnazijoje apklausoje dalyvavo 62 gimnazijos darbuotojai (45 pedagogai ir 17 ugdymo aplinkos darbuotojų), tai yra 78 proc. visų gimnazijoje dirbančių darbuotojų.

1 klausimas

Respondentų buvo klausama, ar jiems yra žinoma, kas yra korupcija. 98 proc. apklaustų pedagogų ir 94 proc. darbuotojų šią sąvoką supranta kaip socialinį reiškinį, kai piktnaudžiaujama viešaisiais įgaliojimais asmeninei naudai. Nedidelė dalis pažymėjo kitus variantus arba nurodė nežinantys, kas atitinka bendrą informuotumo apie korupcijos sampratą lygį.

2 klausimas

Vertinta, ar gimnazijos aplinkoje, respondentų nuomone, toleruojama korupcija. Abiejose grupėse apklaustųjų vyravo atsakymai „ne“ (77 proc.), rodantys, kad korupcinės apraiškos nėra laikomos priimtiniu elgesiu gimnazijoje. Teigiamus atsakymus nurodė tik pavieniai respondentai.

3 klausimas

Respondentų prašyta įvardyti, kokios antikorupcinės veiklos formos vykdomos gimnazijoje. Dažniausiai minėtos šios antikorupcinės priemonės:

Rengiamas korupcijos prevencijos veiksmų planas, atliekama šio plano įgyvendinimo stebėseną	81%
Vykdoma teisės pažeidimų (įskaitant korupcinio pobūdžio) prevencija ir tyrimas	56%
Patvirtintas antikorupcinio elgesio kodeksas ar taisyklės	81%
Patvirtinta dovanų politika	85%
Didinamas darbuotojų antikorupcinis sąmoningumas	61%
Surenkama ir vertinama informacija apie asmenį	10%
Atliekama darbuotojų viešųjų ir privačių interesų deklaravimo ir viešųjų ir privačių interesų derinimo praktikos kontrolės ir stebėseną	21%

Respondentų atsakymai rodo, kad gimnazijoje egzistuoja tam tikra formalizuota prevencinė sistema.

4 klausimas

Klausta, ar įstaigoje yra paskirtas už korupcijos prevenciją atsakingas asmuo. 89 proc. apklaustų darbuotojų pažymėjo, kad toks asmuo paskirtas. 9 proc. respondentų teigė nežinantys arba negalintys pasakyti, kas rodo informacijos stoką apie prevencinių funkcijų pasiskirstymą.

5 klausimas

Analizuotas respondentų pasirengimas pranešti apie žinomą korupcijos atvejį. 40 proc. respondentų nurodė, kad praneštų, ypač jei būtų užtikrintas konfidencialumas. 48 proc. atsakiusių abejojo ar susilaikė. Tai rodo, kad gimnazijoje sukurta aiški, patikima ir anonimiška pranešimų sistema. Tačiau reikia daugiau diskutuoti apie antikorupcines vertybes, pranešimo svarbą, pasekmes ir pranešėjų teises, kad gimnazijoje būtų sukurta „nulinės tolerancijos korupcijai“ kultūra.

6 klausimas

Tyrime domėtasi, ar per pastarąjį laikotarpį respondentai ar jų kolegos buvo susidūrę su korupcinėmis situacijomis. 89 proc. nurodė, kad tokių atvejų nepatyrė. Atskirais atvejais pažymėta (5 proc.), kad galėjo būti „neaiškių“ ar „netiesioginių“ situacijų, tačiau jos nėra sisteminės.

7 klausimas

Klausimas susijęs su reagavimu į galimą korupcijos atvejį. Dauguma respondentų nurodė, kad pirmiausia kreiptųsi į administraciją arba atsakingą asmenį, o mažesnė dalis – į išorines institucijas. Tai rodo pasitikėjimą vidine tvarka:

Ištaigos / įmonės vadovui	50%
Savo tiesioginiam vadovui	42%
Už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą atsakingam asmeniui	52%
Policijai	6%
Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai (STT)	3%

8 klausimas

Klausta, kaip respondentai elgtųsi, jei asmeniškai susidurtų su korupcijos apraiškomis gimnazijoje. 37 proc. pažymėjo, kad atsisakytų dalyvauti ir apie tai praneštų. Nedidelė dalis (5 proc.) rinktųsi nepranešti, tačiau daugiau negu pusė respondentų (56 proc.) atsakė, kad „priklauso nuo situacijos“. Tai reiškia, jog būtina kurti aiškią, patikimą ir saugią pranešimų sistemą bei stiprinti antikorupcinę kultūrą, kad neapsisprendę respondentai būtų labiau linkę imtis veiksmų.

9 klausimas

Tyrime nagrinėta, ar gimnazijoje egzistuoja nepotizmas, kronizmas, favoritizmas ar partinis protegavimas (pvz., įdarbinant, skiriant aukštesnius atlygius darbuotojams, susijusiems giminystės, politiniais ar artimos draugystės ryšiais, pagalba favoritams juos skiriant į aukštesnes pareigas, teikiant lengvatas ir privilegijas) egzistuoja neformali įtaka ar spaudimas sprendimams. 56 proc. darbuotojų nurodė, kad tokio reiškinio nepastebi. 3 proc. darbuotojų pripažino, kad pavieniais atvejais gali pasitaikyti neformalaus poveikio, tačiau tai nėra plačiai paplitęs reiškinys, tačiau 39 proc. respondentų teigė „Nežinau, negaliu pasakyti“. Gauti duomenys rodo, kad gimnazijoje plačiai paplitusio nepotizmo ar favoritizmo nėra, tačiau didelė dalis darbuotojų neturi aiškos nuomonės. Tai reiškia, jog būtina užtikrinti didesnę sprendimų skaidrumą ir komunikaciją, kad būtų mažinamos abejonės ir stiprinamas pasitikėjimas gimnazijos veikla.

10 klausimas

Vertinta, ar per pastaruosius trejus metus respondentai pastebėjo korupcijos apraiškų darbo aplinkoje. Absoliuti dauguma (97 proc.) pažymėjo, kad tokių atvejų nebuvo. Tai patvirtina aukštą institucinio sąžiningumo vertinimą tarp dalyvių.

11 klausimas

Klausimas apie dalyvavimą antikorupcinėse veiklose ar mokymuose. Didžioji dalis pedagogų ir darbuotojų (85 proc.) dalyvavo bent kartą per trejus metus, dažniausiai – prevenciniuose seminaruose ar vidinėse diskusijose. 2025 m. balandžio 22 d. organizuotuose mokymuose „Korupcijos samprata ir rūšys. Dovanų politika“ dalyvavo 68 proc. visų gimnazijos darbuotojų.

12 klausimas

Respondentų prašyta įvertinti, ar veiklos procesai gimnazijoje (dalyvavimas viešuosiuose pirkimuose, atrankos į pareigas ir pan.) yra organizuojami skaidriai. Dauguma (73 proc.) sutiko, kad šie veiklos procesai vyksta skaidriai, nors dalis (24 proc.) teigė „Nežinau, negaliu pasakyti“. Tai rodo, kad gimnazijoje informacija apie veiklos procesus yra pakankamai aiški daugumai darbuotojų, tačiau

dalies bendruomenės informuotumo stoka rodo poreikį stiprinti komunikaciją ir viešumą, kad visi darbuotojai turėtų vienodą supratimą apie sprendimų priėmimo skaidrumą.

13 klausimas

Analizuotas požiūris į gautas dovanas (pvz., suvenyrų, saldinių, kitų daiktų, paslaugų ir pan.) per pastaruosius 3 metus vykdant pavestas darbo funkcijas. Dauguma (65 proc.) pažymėjo, kad jokių dovanų negavo, tačiau 34 proc. visų apklaustųjų teigė gavę dovanų. Tarp pedagogų 42 proc. teigė gavę dovanų, o 58 proc. – negavo dovanas; tarp aplinkos darbuotojų atitinkamai – 82 proc. negavo ir 12 proc. gavo. Pedagogų atveju dovanos yra labiau paplitusios, todėl kyla didesnė rizika, kad jos gali būti suvokiamos kaip neformalus spaudimas ar bandymas daryti įtaką.

14 klausimas

Klausimas skirtas motyvavimo ir skaidrumo vertinimui. Apie du trečdaliai pedagogų (62 proc.) teigia, kad visi pedagogai motyvuojami vienodai ir tik 12 proc. aplinkos darbuotojų pritarė šiam teiginiui. 36 proc. pedagogų ir 76 proc. aplinkos darbuotojų pasirinko teiginį „Nežinau“. Tai rodo, kad gimnazijoje pedagogai labiau pasitiki motyvavimo skaidrumu, tačiau aplinkos darbuotojai dažniausiai nežino ar negali įvertinti motyvavimo sistemos. Tai reiškia, jog būtina užtikrinti aiškesnę komunikaciją ir skaidrumą motyvavimo procesuose, kad visos darbuotojų grupės turėtų vienodą supratimą ir pasitikėjimą.

15 klausimas

Respondentų prašyta pateikti pastabas ar pasiūlymus dėl antikorupcinės aplinkos stiprinimo. Dažniausiai siūlyta tobulinti vidinę komunikaciją, reguliariai priminti apie pranešimo tvarkas ir skatinti atvirą dialogą tarp darbuotojų bei administracijos.

IŠVADOS

Apklausa atskleidė, kad Šiaulių Juliaus Janonio gimnazijoje vyrauja sąžiningumo ir skaidrumo kultūra, korupcija nelaikoma priimtiniu elgesiu, o prevencinės priemonės laikomos veiksmingomis. Tačiau tyrimas atskleidė informacijos ir komunikacijos spragas – dalis darbuotojų nežino ar abejoja dėl pranešimo tvarkos, sprendimų skaidrumo, motyvavimo sistemos. Pedagogų ir aplinkos darbuotojų patirtys skiriasi, todėl būtina užtikrinti vienodą informacijos prieinamumą visoms grupėms. Taip pat apklausa rodo, kad gimnazijoje reikėtų stiprinti anonimiškų pranešimų sistemą ir kurti „nulinės tolerancijos korupcijai“ kultūrą; viešinti sprendimų kriterijus (atrankos, motyvavimo, atlygio skyrimo); nuolat priminti dovanų politiką ir užtikrinti jos laikymąsi; gerinti vidinę komunikaciją – reguliariai informuoti apie atsakingus asmenis, pranešimo tvarkas, organizuoti diskusijas.

Parengė
direktoriaus pavaduotoja ugdymui
Zita Stankevičienė
2025 m. spalio